

KOETEN

Sommige diersoorten genieten bij tijd en wijle extra aandacht van de media. Doorgaans is er dan **wat aan de hand**. En meestal zijn het geen prettige berichten. Koeten bijvoorbeeld, trekken alleen de aandacht van de media als er "rampen" zijn gebeurd. Ik wil dit illustreren aan de hand van twee heel verschillende soorten koeten die in Limburg gezien zijn. De Meerkoet (*Fulica atra*; Rallidae) kent iedereen wel. Gedrongen, zwart, met een opvallende witte "bles". Tot in de eerste helft van deze eeuw waren Meerkoeten nog betrekkelijk zeldzame verschijningen in onze provincie, zeker in Zuid-Limburg buiten het Maasdal. In Midden- en Noord-Limburg konden, vooral 's winters wat vaker Meerkoeten worden waargenomen; groepen van meer dan honderd bij elkaar waren echter zeldzaam. Met het groeien van de grindgaten groeide ook het aantal in onze provincie doortrekkende of overwinterende Meerkoeten. In de winter van 1962-1963 verbleven bij Tegelen bijvoorbeeld al zo'n 1500 exemplaren. Tegenwoordig kunnen in Limburg in een beetje winter wel rond de 15000 Meerkoeten geteld worden. Deze toename is echter geen nieuws in die zin dat Meerkoeten er "de voorpagina mee halen". Dat gebeurt alleen in echt strenge winters als acties voor het bijvoeren worden gestart als gevolg van een soort landelijke ongerustheid over het voortbestaan van watervogels in het algemeen. Deze winter ziet het er echter niet naar uit dat Meerkoeten op aandacht in de media mogen rekenen. Hoe anders is het dit jaar met een geheel verschillende soort koet: de Zeekoet (*Uria aalge*; Alcidae), momenteel volop aanwezig in de vogelopvangcentra langs de Zeeuwse en Zuidhollandse kust. In Limburg zijn Zeekoeten altijd zeldzame verschijningen geweest. Ik ken slechts drie vondsten. De eerste betreft de noordelijke ondersoort, subsp. aalge. In november 1901 werd een "vers" exemplaar aangetroffen op de markt in Maastricht. Aangezien in die tijd nog geen sprake was van aanvoer van wild en gevogelte van buiten de provincies, mag haast wel geconcludeerd worden dat het dier op de Maas is gevangen of geschoten. De twee andere waarnemingen van Zeekoeten in onze provincie hebben betrekking op de zuidelijke ondersoort, subsp. albionis. In 1947 werd een levend exemplaar aangetroffen in een beerput van het slachthuis te Sittard. De op de vondst volgende reinigingsbeurt met benzine heeft de vogel niet overleefd. Het stoffelijk overschot is echter bewaard en is nu onder nummer NHMM 991305 opgenomen in de Collectie van het Natuurhistorisch Museum Maastricht. Op 7 september 1961 tenslotte verloor een Zeekoet het leven bij een confrontatie met een auto op de Maasbrug in Venlo. Vermoedelijk was het dier tijdens een hevige storm in de nacht van 6 op 7 september verdwaald. Zeekoeten zijn in Limburg "dwaalgasten" gebleven. Meerkoeten daarentegen zijn "gepromoveerd" tot "vrij schaarse broedvogel" of tot "doortrekker en wintergast in zeer groot aantal".

DOUWE TH. DE GRAAF

VERSLAGEN VAN DE MAANDELIJKE BIJEENKOMSTEN

TE HEERLEN

OP 14 DECEMBER

De heer Bult heette de aanwezigen van harte welkom op de laatste bijeenkomst in "A gene Bek", waar de kring negen jaar te gast is geweest. Hij sprak de hoop uit, dat allen de weg naar "t Leiehoes", aan de Limburgiastraat in het Schaesbergerveld te Heerlen ook weer zouden weten te vinden.

Na de melding van de waarneming van 12 Grote barmsijzen (*Carduelis flammea flammea*) op 12-12-87 in een groepje berken te Schaesberg door de heer Spreuwenberg, kreeg de heer F. Schepers het woord voor diens voordracht over: "De vogels in het Pembrokeshire Coast National Park te Wales (Gr.B.)." Spreker deed verslag van een in 1984 ongeveer drie maanden durend verblijf in dit gebied, dat vooral bekend is vanwege zijn rotsachtige kusten, rotseilanden en de daar voorkomende zeevogels.

Het Pembrokeshire Coast National Park is gelegen in County Dyfed in het uiterste westen van Wales aan de Ierse Zee en heeft een oppervlak van ca. 68.000 ha. Met ongeveer 20.000 inwoners is het het dichtstbevolkte National Park in Groot-Brittannië. Het park – geen staatsbezit, maar grotendeels in particuliere handen – is vooral geologisch, geomorfologisch, geschiedkundig en ornithologisch interessant. Met het landschap als ingang schetste

de heer Schepers een beeld van het onderzochte gebied. Achtereenvolgens kwamen het binnenland met zijn oude gebergten en diep uitgesneden dalen (Preseli Hills, Gwaun Valley) en de kusten aan bod.

In het binnenland waren vooral de hellingbossen, de moerassige valleien en de beekmilieu's interessant. In dit cultuurland komen Roodborsttapuit (*Saxicola torquata*), Paapje (*Saxicola rubetra*), Sprinkhaanrietzanger (*Locustella naevia*), Tapuit (*Oenanthe oenanthe*) en Rouwkwikstaart (*Motacilla alba yarrellii*) vrij algemeen voor. Langs de beken werden Grote gele kwikstaart (*Motacilla cineria*) en Waterspreeuw (*Cinclus cinclus*) regelmatig waargenomen.

De kust is erg ruw van vorm en varieert sterk als gevolg van de verschillen in expositie. Onderzoek naar de relatie tussen de verspreiding van de broedvogels en de vegetatiestructuur leerde, dat er een steeds terugkerend, karakteristiek verspreidingspatroon langs de kustzone aanwezig is: naarmate men verder van de kust verwijderd is, neemt zowel het aantal soorten als het aantal broedvogels per soort sterk toe als gevolg van de verminderde invloed van de zee (dynamiek) en de daarmee gepaard gaande toename van de variatie in biotopen.

Typeische kustvogelsoorten als Slechtvalk (*Falco peregrinus*), Raaf (*Corvus corax*), Alpenkraai (*Pyrrhocorax pyr-*

rhocorax) en Noordse stormvogel (*Fulmarus glacialis*) broeden op kliffen en in holen en nissen op rotskusten.

Aan de hand van het verspreidingspatroon en de broedbiologie ging de spreker daarna dieper in op de verschillende soorten zeevogels. Het Pembrokeshire Coast National Park heeft voor deze laatste een belangrijke functie, omdat bijna alle in Groot-Brittannië voorkomende zeevogels er broeden en dat vaak in grote aantallen: Noordse stormvogel, Drieteenmeeuw (*Rissa tridactyla*), Grote en Kleine mantelmeeuw (*Larus marinus* en *L. fuscus*), Aalscholver (*Phalacrocorax carbo*), Kuifaalscholver (*P. aristoteles*), Papegaaiduiker (*Fregata aeterea*), Zeekoet (*Uria aalge*), Alk (*Alca torda*), Stormvogeltje (*Hydrobatas pelagicus*), Noordse pijlstormvogel (*Puffinus puffinus*) en Jan van Gent (*Sula bassana*).

Soorten, die hier in aantallen toemen, zijn Noordse stormvogel, Drieteenmeeuw, Kleine mantelmeeuw, Kuifaalscholver en Jan van Gent. Zeekoet, Alk, Papegaaiduiker, Grote mantelmeeuw en Zilvermeeuw (*Larus argentatus*) gaan daarentegen achteruit.

Vooral de voor de kust gelegen eilanden Skomer, Skokholm en Grassholm zijn beroemd vanwege hun grote zeevogelkolonies. Op Skomer broeder bijvoorbeeld ca. 100.000 paren Noordse pijlstormvogels, 3000 paren Zeekoeten, 7500 paren Papegaaiduikers,